

NIBIO POP

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

VOL 2 - NR. 13 - FEBRUAR 2016

Grønnsakskart

Siri Svendgård-Stokke og Frauke Hofmeister

siri.svendgard-stokke@nibio.no

Det er et mål å øke den samlede matproduksjonen i Norge. NIBIO har utviklet kart som viser jordbruksarealers egnethet for dyrking av ulike grønnsaker. Kartene er tilgjengelige kun for Vestfold. Grønnsakskartet gjør det lettere å velge rett vekst til rett sted og arealene kan dermed utnyttes optimalt.

Bakgrunn

Grønnsakskartene er et resultat av et samarbeid mellom NIBIOs avdeling for jordkartlegging og Norsk landbruksrådgivning Viken. Jord- og terreng-egenskaper fra jordsmonnkartleggingen i fylket er sammenstilt med de ulike grønnsaksslagenes krav til egenskaper ved jord, terreng og klima. Egnethetskartene tar ikke hensyn til tørkeutsatthet, men legger til grunn at kulturene kan vannes ved behov. Noen av grønnsaksslagenes har begrenset dyrkingmulighet i deler av Vestfold grunnet klima.

For klimaavhengige vekster framkommer arealets egnethet som et resultat av både jord- og terreng-egenskaper og klimasone. Vestfold er her inndelt i tre klimasoner. Områdene utenfor Raet utgjør den beste klimasonen (sone 1). Tele- og snøforhold den 20. april utgjør grensen mellom sone 2 og 3.

Følgende egnethetskart presenteres:

Vekster som er begrenset av klima ved dyrking i Vestfold: tidligkulturer, rosenkål, bønner, mais og asparges.

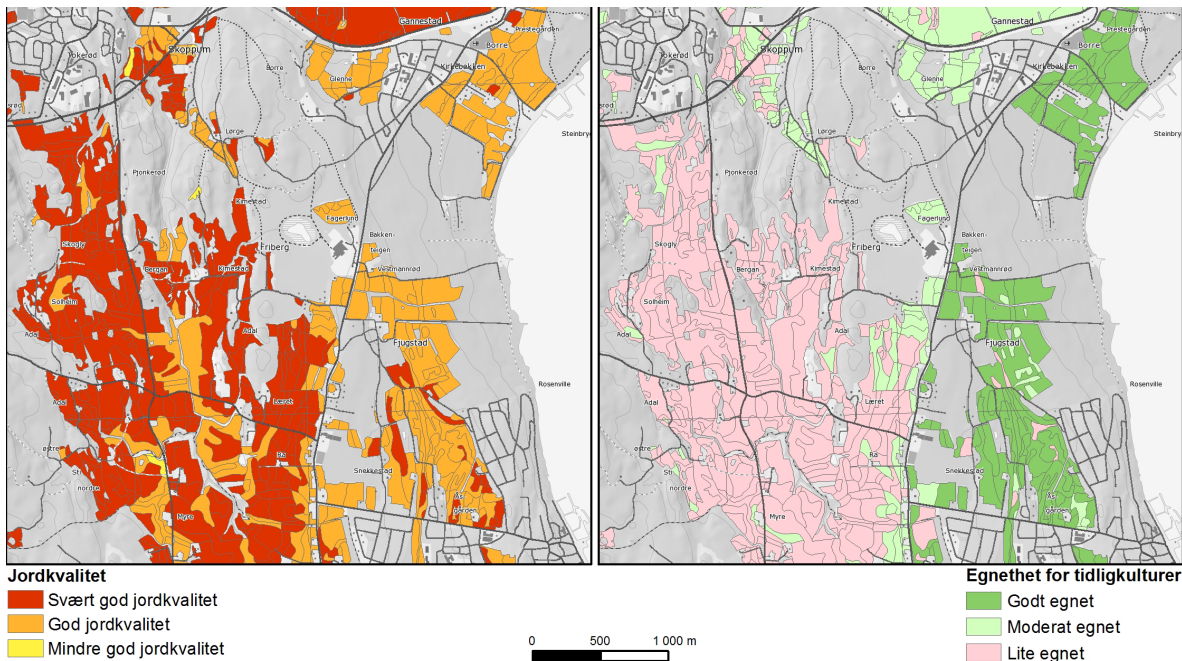
Vekster som ikke er begrenset av klima ved dyrking i Vestfold: Gulrot/persillerot, løk, salat, hodekål, blomkål/brokkoli, kinakål, kålrot, selleri, beterrøtter, purre og vårløk. Egnethetskart for grønnsaker finner du på kilden.nibio.no under fagområdet Jordsmonn.

Tidligproduksjon av grønnsaker under plast. Sandjord er spesielt godt egnet til tidligproduksjon fordi den tørker fort opp om våren. Fordi sandjorda er tørkesvak, er det ofte behov for vanning når jorda har tørket opp etter vinteren. Foto: Torgeir Tajet / NLR Viken

Dokumentasjon i omdisponeringssaker

Mange av de mest verdifulle områdene for dyrking av tidligkulturer er under et stort press for omdisponering. Både jorda, terrenget og klimaet i disse områdene er perfekt for tidligproduksjon. Dyrking

Kartutsnitt som viser *Jordkvalitet* og *Egnet for tidligkulturer* for et område i Horten kommune. Mange av områdene som har noe nedsatt jordkvalitet, er godt egnet for tidligkulturer. Kart: Kilden / NIBIO

av tidligkulturer er en økonomisk svært viktig produksjon. Ved å dyrke tidligkulturer på tørkesvak jord, kan man sitte igjen med et bedre økonomisk resultat, enn ved dyrking av for eksempel korn på de samme arealene. I store arealplansaker vil *Jordkvalitetskartet* være mest egnet for å vurdere jordkvalitet på ulike arealer opp i mot hverandre. I omdisponeringsaker som gjelder et mindre geografisk område, er det mest fornuftig å se på arealets egnethet for den økonomisk mest lønnsomme veksten i området, for eksempel tidligkulturer.

Vekstskifter, bærekraft og avlinger

For kulturvekster generelt er det positivt med et godt vekstskifte, men for grønnsaker er dette avgjørende. Uten et tilfredsstillende vekstskifte, vil risikoen for oppblomstring av skadegjørere bli for stor, og avlingen vil reduseres i både kvantitet og kvalitet. Kart som viser hvor dyrking av de ulike grønnsaksslagene har størst mulighet for å lykkes, vil gjøre det enklere å søke etter egnet leiejord. Dette er spesielt aktuelt ved tidligproduksjon fordi mange må utenfor eget område for å få et tilfredsstillende vekstskifte.

Arealanalyse ved omdisponering av dyrka mark.

Dyrking av tidligkulturer stiller spesielle krav til jorda. Forutsetningene som er lagt til grunn i kartet *Jordkvalitet* tar utgangspunkt i egenskaper ved jorda

for en generell agronomisk bruk. Over presenteres et område i Horten kommune for kartene *Jordkvalitet* og *Egnet for tidligkulturer*.

Tørkeutsatthet er den viktigste årsaken til nedklassifisering av jordkvalitet i kartutsnittet til venstre (orange farge). I dette området er det en stor overvekt av jord med liten evne til å lagre vann. For dyrking av tidligkulturer er denne egenskapen ved jorda en fordel, i og med at problemer med tele og påfølgende teleløsning og vannopphopning er små på slike arealer. Jorda i dette området varmes tidlig opp og er tidlig lagelig for jordarbeiding. I kartutsnittet til høyre ser man at de samme arealene er i klassen godt egnet for tidligkulturer (mørk grønn farge). Med styrt vanning gjennom den korte og intensive vekstsesongen trygges dyrking av tidligkulturer på slike arealer.

I dette området er dyrking av tidligkulturer en økonomisk svært viktig produksjon. Ved ønske om en eventuell omdisponering av dyrka mark i et slikt område, er det dermed mest riktig å legge *Egnet for tidligkulturer* til grunn for en beslutning.